

Huvudmannens sammanfattning av den kommunala förskolans Systematiska Kvalitets Arbete (SKA)

Läsåret 2021/2022

 **DANDERYDS
KOMMUN**

Enligt skollagens 4 kap. 3§ ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kapitel 8 om förskolan.

1 Inledning

I detta dokument belyses olika delar av det systematiska kvalitetsarbetet där huvudmannen är skyldig att följa upp resultaten. Förskolans kvalitet ska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp, utvärderas och utvecklas. Syftet med utvärderingen är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, det vill säga hur verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn får bästa möjliga förutsättningar att utvecklas och lära.

Underlag för denna sammanfattande analys bygger på data från bland annat:

- Skolverkets jämförelsetal
- Statistik från Danderyds administrativa system, Tieto
- Verksamhetschefens samtal med rektorerna
- De processer som sker på rektorsmöten
- Rektors uppföljning och analys i kvalitetsredovisningen.
- BRUK, Bedömning, reflektion, utveckling och kvalitet, ett verktyg från Skolverket där pedagoger genomför självskattningar inom prioriterade målområden.
- Pedagogers observationer, dokumentationer med tillhörande reflektioner.
- Medarbetarsamtal
- Enkät till vårdnadshavare

Utgångspunkten är strukturen i Läroplanen för förskolan 2018 rev.2019, kapitel 2 med de övergripande målen och riktlinjerna samt de underrubriker som behandlas där, huvudvikten läsåret 20/21 läggs vid punkterna 2.1 och 2.2 och 2.7.

- 2.1 Normer och värden
- 2.2 Omsorg, utveckling och lärande
- 2.3 Barns delaktighet och inflytande
- 2.4 Förskola och hem
- 2.5 Övergång och samverkan
- 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling

- 2.7 Förskollärarens ansvar i undervisningen
- 2.8 Rektorns ansvar

1.2 Om den kommunala förskolan jämförelsetal från Skolverket

Variabler	Danderyd				
	2017	2018	2019	2020	2021
Anställda, andel (%) heltidstjänster med förskollärarlegitimation	36	35	37	35	36
Anställda, andel (%) heltidstjänster med gymnasial utbildning för barn	-	14	16	13	13
Barn, andel (%) i kommunal förskola	51	50	53	50	52
Barngrupp, antal barn per barngrupp	15,4	15,5	16,8	16,6	16,5
Personaltäthet, antal barn/heltidstjänst med förskollärarlegitimation	15,2	15,2	15,3	14,9	16,1

2022 års uppgifter läggs in 15 oktober och redovisas på Skolverket 2023

Andelen pedagoger i förskolan med förskollärarlegitimation har ökat något, rektorena skulle gärna haft en högre andel. Det har blivit betydligt fler sökande till förskollärartjänsterna under senaste året så det har inte uppstått vakanser. Lönerna har stigit markant under senare år och barnpengen har inte ökat i samma omfattning. Det tidigare målet att 40 % av pedagogerna ska ha förskollärarlegitimation togs bort i VP 2021/2022. Andelen utbildade barnskötare är låg. Det har identifierats som en utmaning att få tag på utbildade barnskötare så därför görs en satsning på att utbilda utbildade barnskötare för att öka deras kompetens vilket förväntas synas i statistiken för kommande år. Finansieringen av utbildningen har skett via omställningsfonden. 14 utbildade barnskötare har slutfört utbildningen men alla har inte stannat kvar i kommunen.

Antal placerade barn per kommunal förskola 2022-10-15

FÖRSKOLA	Kapacitet	Total
	Antal platser	Antal barn
Altorp	45	39
Rosenvägen	75	68
Hildingavägen	75	66
Borgen	75	72
Sätra Äng	65	62
Majstigen	55	39
Kevinge	74	74
Nora Herrgård	102	108
Grängsätet	38	28
Skogsläntan	90	72
Trappgränd	58	54
Vitsippan	74	67
Total	826	749

Källa: Edlevo (före detta Tieto)

Det är bekymmersamt att många av förskolorna inte har tillräckligt många barn för att bygga en stabil och bra organisation. För att kunna behålla personalgruppen under hela läsåret krävs det nya barn som ersätter dem som börjar förskoleklass/fritidshem i augusti varje år. Som det nu varit under flera år minskar antalet barn och barnens start i förskolan är mer spridd över hela läsåret. Vilket gör att barngrupperna på dessa förskolor inte stabiliseras utan är föränderlig under hela läsåret. När verksamheten krymper blir det sårbart vid personalens frånvaro, öppettider mm. Förskolor med avsevärt färre barn än kapacitet har svårt att kunna ge pedagogerna tid på dagen att organisera för planering, dokumentation, reflektion och utvärdering samt genomföra kompetensinsatser. Optimalt ur såväl pedagogiskt som ekonomiskt perspektiv skulle förskolorna ha 4 - 6 avdelningar med fulla barngrupper. Altorps förskola kommer stänga ned en avdelning från hösten 2022 för att minska lokalkostnaden.

2.1 Förskolans värdegrund och uppdrag

Normer och värden

Varje läsår görs stora insatser för att ta reda på om barnen känner sig trygga på förskolan. Barnens upplevelser av trygghet samlas in på flera olika sätt genom tex trygghetsvandringar, barnintervjuer och barnobservationer och en enkät till vårdnadshavarna. Pedagogerna gör även en självvärdering i Skolverkets BRUK material. Från hösten 2022 görs självvärderingen i vårt kvalitetssystem Stratsys.

Hela 96 % av vårdnadshavarna är mycket nöjda med verksamheten på förskolan och det är en ökning från föregående år med 3 %. Förskolorna arbetar aktivt med att erbjuda en bra verksamhet och informerar vårdnadshavarna kontinuerligt via veckobrev i Vklass, vid utvecklingssamtal samt löpande under terminerna. Barnen har blivit mer aktiva vid dokumentationer och de har kunnat förmedla vad de gör och vad de lärt sig till sina vårdnadshavare.

Nämndens mål att 95 % av vårdnadshavarna ska vara nöjda med verksamheten på deras barns förskola är uppnått då 96 % av vårdnadshavarna är nöjda. 97% av vårdnadshavarna uppger även att deras barn är trygga på förskolan. Även förskolorna själva ser trygga och glada barn i sina barngrupper.

Förskolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som tex mobbning. Bland kommentarerna kan nämnas att flera förskolor uppger att de har förstärkt det främjande arbetet och resultatet har förbättrats med 8 % vilket är en klar förbättring. Det är betydligt färre vårdnadshavare som inte vet hur förskolan arbetar. Förskolorna arbetar med att upplysa vårdnadshavarna och konkretisera hur de arbetar men det är svårt för vårdnadshavarna att se detta arbete. Förskolorna får arbeta vidare med att inkludera vårdnadshavarna ännu mer.

Våga Visa kundenkät, svarsfrekvens 2021 66 % och 2022 58 %

Nyckeltal – fråga från enkäten	KUNDENKÄT 2021 i procent	KUNDENKÄT 2022 i procent
Jag är nöjd med verksamheten i mitt barns förskola	93 %	96 %
Mitt barn är tryggt i förskolan	97 %	96 %
Förskolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som till exempel mobbning	74 %	82 %

Svarsfrekvensen har sjunkit under senare år, från 66 % 2021 till 58 % 2022. En orsak som förskolorna uppgett är att under pandemin har man inte haft samma dialog med vårdnadshavarna och påmint lika mycket som tidigare. Man skulle önska att de inte behöver gå in via en länk och besvara enkäten utan de borde få den direkt i sin mejl. Det är vissa avdelningar på några förskolor där ingen vårdnadshavare fått enkäten då det var ny personal som missat att dela ut länken. Resultatet blir inte så tillförlitligt med den låga svarsfrekvensen. Det kommer göras en större kontroll inför nästa enkät i februari 2023.

Förskolorna strävar efter ett gott samarbete i arbetslagen, men också mellan förskolans olika arbetslag, så att alla pedagoger ser alla förskolans barn. På vissa förskolor behöver detta arbete utvecklas så alla pedagoger ser till hela förskolans behov och inte bara den egna avdelningen. Alla barn har rätt att bli sedda av alla pedagoger.

Analyserna kring förskolornas trygghetsarbete återfinns i förskolornas kvalitetsredovisningar. Huvudmannen analyserar de anmälningar som inkommer genom klagomål till huvudman. Inga anmälningar har gjorts till Skolinspektionen. Analysen visar att enheterna arbetar enligt de riktlinjer som gäller för arbetet med normer och värden då rektorerna uppger att de arbetar enligt de fastställda planer och riktlinjer som finns. Flera förskolor uppger att de ska uppdatera till nya mallar för dokumentation och utredning då de nuvarande behöver förbättras. Vissa förskolor uppger att vårdnadshavarna tar tillbaka anmälan om kränkningar när de bjuds in till möten och tagit del av förskolans handlingsplan. Goda exempel på metoder och modeller för att arbeta med normer och värden finns på förskolorna och dessa delas kollegialt mellan förskolorna vid rektorsmöten.

2.2 Omsorg, utveckling och lärande

Läsluft

Under läsåret har alla pedagoger på de kommunala förskolorna arbetat vidare med Skolverkets Läsluft. Språket som grund för allt lärande är särskilt prioriterat även i årets utvecklingsarbete. Förra läsåret deltog alla i modulen Läs och berätta och i år arbetar alla vidare med **Flera språk i barngruppen**.

Språkutveckling – flerspråkighet

Genom läslyftet har vi fokuserat på barn med annat modersmål/annat förstaspråk än svenska.

Förskolorna har gjort en självskattning I BRUK (3.6) under sommaren 2021 och resultatet var genomgående att alla förskolor behöver utveckla arbetet för barn med annat förstaspråk.

Det svenska samhällets ökande internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald. Kännedom om olika levnadsförhållanden och kulturer kan bidra till att utveckla en förmåga att förstå och leva sig in i andra människors villkor och värderingar och möta dem med stor nyfikenhet. Utbildningen som alla pedagoger genomfört i **Läslyftet- Flera språk i barngruppen** består av fyra moduler

1. **Flerspråkighet och andraspråksutveckling.** Beskriver hur flerspråkighet kan vara en resurs i förskolan. Det ges förslag på hur man kan kartlägga förskolans arbete med flerspråkighet. Man tar del av användbara begrepp för förskolans språkutvecklande arbete.
2. **Interkulturellt förhållningssätt.** Beskriver hur arbetslaget kan utveckla det interkulturella förhållningssättet i mötet med familjer från olika länder och kulturer, genom att ta tillvara barnens tidigare erfarenheter, intressen och språkbakgrund. Man läser om begreppen kultur, etnocentricitet och mångkultur och varför det är viktigt att reflektera över dessa begrepp i förskolan.
3. **Språkutvecklande arbetssätt.** ”Språk, lärande och identitet” handlar om hur stöttning, genomtänkt undervisning, litteratur och identitetstexter kan vara avgörande för barns språkutveckling. ”Främja barns språkutveckling” visar på hur man kan omge barnen med ord i flera olika situationer, såväl i temaarbete som i den dagliga omsorgen. Exempel ges också på hur man i förskolan kan arbeta med genrepedagogik.
4. **Undervisning för språklärande.** Flerspråkiga barn möter dagligen utmaningar som består i att översätta det de upplevt och vill berätta om. Här beskrivs hur man kan utveckla undervisning för språklärande genom att använda översättning som metod. Med översättning avses här en kommunikativ strategi som utgår från barns perspektiv.

I samband med läslyftet har specialpedagogen och dennes nätverk samt handledarna haft ett uppdrag att introducera material som kartläggning samtalsstöd mm som finns tillgängligt via kommunens hemsida som stöd för pedagogerna på förskolorna som tar emot nyanlända barn. Det har även getts handledning och konkret stöd utav specialpedagog vid de förskolor som tar emot nyanlända barn. Många pedagoger har blivit betydligt säkrare i sin roll att ta emot nyanlända barn och förstått att förhållningssättet och ett nyfiskt intresse av barnen och deras familjer är förutsättningen för en lyckad integrering.

Praktiknära forskning- När världen kom till förskolan

Det har gjorts en Praktiknära forskning i samverkan med Skolverket och Södertörns högskola för att utvärdera arbetet med läslyftets modul flera språk i barngruppen.

Utvecklingen av det interkulturella förhållningssättet har upplevts svårt under arbetets gång samtidigt som pedagogerna i efterhand anser att de fått ökade kunskaper.

Vi har utvecklat det interkulturella förhållningssättet och arbetet med flerspråkighet genom att:

1. Odla en öppen attityd till kulturell mångfald, syna egna normer och fördomar för att ge alla barn likvärdiga förutsättningar samt främja förståelsen för värdet av mångfald.

2. Normkritisk litteratur med ämnen kopplade till diskrimineringsgrunderna har köpts in till samtliga kommunala förskolor.
3. Olika digitala resurser har använts för att stimulera barnens modersmål och synliggöra kulturella olikheter världen över.
4. I den enkät som genomfördes i juni framkom att 99 % (94 respondenter) ansåg att de fått ökade kunskaper om interkulturalitet.
5. Samarbeta med hemmen för att synliggöra likheter och olikheter i familjekulturer, men även för att översätta viktiga ord och fraser, (ibland även sagor).
6. Kurser i bild- och teckenstöd, olika appar har introducerat, bilderbokstjänsten Polyglutt på många olika språk och flerspråkighetsmaterial har tagits fram tillsammans med specialpedagogen på Bildningsförvaltningen.
7. Pedagogers språkliga- och kulturella kompetens tas tillvara.

Att utveckla vidare:

1. Mer kunskap om flerspråkighet och svenska som andraspråk.
2. Likvärdighet i språk- och kunskapsutveckling för alla barn i ett enspråkigt segregerat sammanhang där även modersmålen stimuleras.
3. Motverka utanförskap genom att medvetet arbeta för att alla barn får sitt modersmål, identitet och hemkultur bekräftade.
4. Utveckla förskollärarollen och pedagogiska ledarskap i arbetslaget och på hela förskolan.
5. Hitta en ”lagom” nivå i utvecklingsarbetet där alla pedagoger utvecklas och får komma till sin rätt.

Analysen av projektet visar att det varit ett mycket lyckat projekt som ökat likvärdigheten mellan de kommunala förskolorna. Alla pedagoger upplever att de trots pandemin har fått en väldigt givande kompetensutveckling med kunniga handledare och bra material som finns tillgängligt på Skolverkets hemsida. Även materialet på kommunens hemsida för nyanlända barn används betydligt mer än tidigare. Handledaren har fått utbildning via Skolverket och tid att förbereda handledningen som bedrivs i mindre grupper där det även blivit ett kollegialt lärande. Handledarna har träffats i ett nätverk som letts av en samordnare där de kunnat planera och utvärdera tillsammans samt utbyta erfarenheter. Pedagogerna har kunnat nyttja sin kompetens omgående och utvecklat sina nya insikter i det dagliga arbetet med barnen. Även barnen har blivit engagerade och fått nya spännande utmaningar och visat ett stort intresse för sina nya kamrater och mångfald och demokrati har blivit en naturlig del av arbetet oavsett om förskolan har några nyanlända barn eller ej. Genom att ta tillvara och utveckla metoderna i läslyftet har rektorerna beslutat att fortsätta konceptet genom att ta sig an en ny modul under nästa läsår Natur, teknik och språkutveckling. Läslyftet finansieras med hjälp av statsbidrag.

Språkstörning

Det har uppmärksamats att förskolorna upplever en otillräcklighet om vad en språkstörning är och vilket stöd och behov barn med språkstörning har. Uppskattningsvis har 4–5 % av landets barn språkstörning.

Under läsåret har pedagogerna deltagit i en föreläsning om aktuell forskning inom språkstörning. I samband med detta har en deltagare från varje kommunal förskola deltagit i *Studiepaket*

språkstörning. Kursmaterialet är framtaget av Specialpedagogiska skolmyndigheten och utbildningen har letts av vår specialpedagog.

Insatserna har gett pedagogerna mer insikt i diagnosen språkstörning och vilken betydelse tidig upptäckt och anpassningar har för barn med språklig sårbarhet. I dag kan vi se att samtliga förskolor använder bildstöd och många avdelningar använder tecken som stöd.

Nu är det viktigt att hålla kvar dessa anpassningar, att vi arbetar proaktivt och erbjuder alla barn en tillgänglig lärmiljö som stöttar språkinläringen. Det kommer även erbjudas en ny kurs under kommande läsår. Utbildningen finansieras via SPSM (specialpedagogiska skolmyndigheten).

Digitalisering

Pandemin har påverkat förskolornas digitala förmåga på ett positivt sätt och nya former för kommunikation mellan förskola och hem har införts både i Vklass och genom teammöten. Både digitala utvecklingssamtal, föräldramöten och föräldraråd har genomförts. Digitala utvecklingssamtal har varit mycket uppskattat och förskolorna redovisar att fler vårdnadshavare har kunnat delta på utvecklingssamtalen då de har varit digitala. Förskolorna kommer delvis att behålla de digitala utvecklingssamtalen och föräldramötena. Många nätverk för pedagoger har kunnat genomföras digitalt. Även föreläsningar har genomförts digitalt. Pedagogerna har anpassat sig till ett nytt arbetssätt. Alla förskolor använder en digital bilderbokstjänst Polyglutt som erbjuder sagor inlästa på många språk vilket alla pedagoger lärt sig använda. Det har även köpts in gemensamma appar som kvalitetssäkrats av nätverket i specialpedagogik och utbildning har erbjudits pedagogerna. Barnen har tex skapat egna filmer och böcker. Med hjälp av digitala verktyg kan barnen enkelt vara med och dokumentera och analysera sitt görande på förskolan. Även berättandet underlättas när man får stöd av filmer och bilder som barnen dokumenterat i tex skogen. Pedagogerna arbetar aktivt med att barnen ska bli producenter och inte bara konsumenter när de arbetar med digitala verktyg.

Under året har förskolan haft fokus på digitala verktyg inom arbetet med digital kompetens. Samtal och praktiskt arbete kring kritiskt förhållningssätt samt att kunna lösa problem samt omsätta idéer i handling har genomförts med förskolans äldre barn. För de allra yngsta barnen har det digitala arbetet haft fokus på sagor och berättande samt upplevelser av vad digitala verktyg kan ge. Pedagogerna uppvisar en ökad trygghet i att använda olika digitala verktyg, men några pedagoger behöver mer tid och utbildning för att själva lära sig verktygen innan de kan använda dem på ett adekvat sätt med barnen.

Förskolorna har under många år haft stora problem med sina nätverksuppkopplingar som varit undermålig. Under detta år har det gjorts stora insatser för att komma till rätta med problemet och nu har alla förskolor acceptabla uppkopplingar även om de kan bli ännu bättre. Insatserna har fått bekostas av förskolorna själva. Samverkan med IT-avdelningen har förbättrats och det har inletts diskussioner om en egen kontaktperson som är väl insatt i förskolans behov och kan ge stöd utifrån förskolans behov.

Lärplattformen Vklass behöver utvecklas så det blir ett planerings och dokumentationsverktyg för pedagogerna och inte ett verktyg som mest används vid kommunikation med vårdnadshavarna och in och utcheckning av barnen på förskolan.

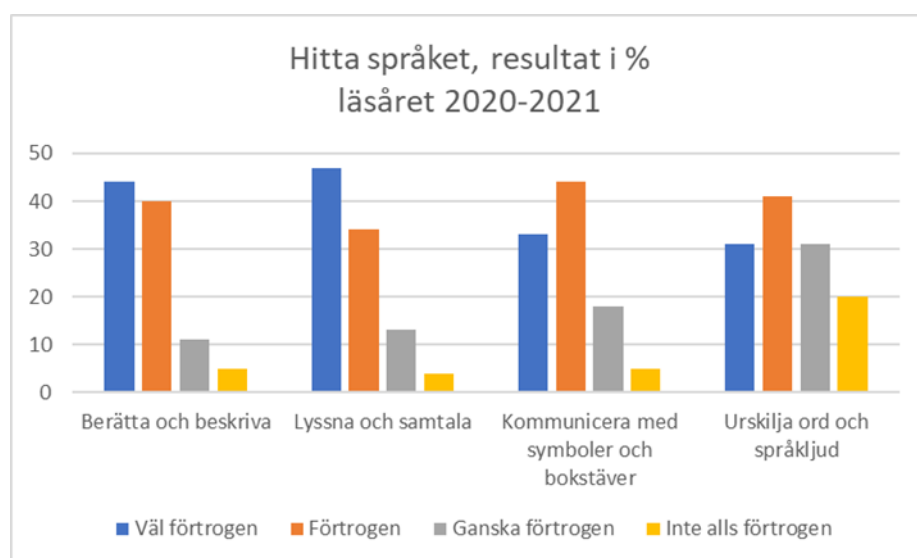
Hur väl lyckas förskolan ge barnen rätt förutsättningar för sitt fortsatta lärande

Andel barn som är förtrogna med aktiviteterna i Skolverkets bedömningsstöd för förskoleklass hitta språket och hitta matematiken¹

90%

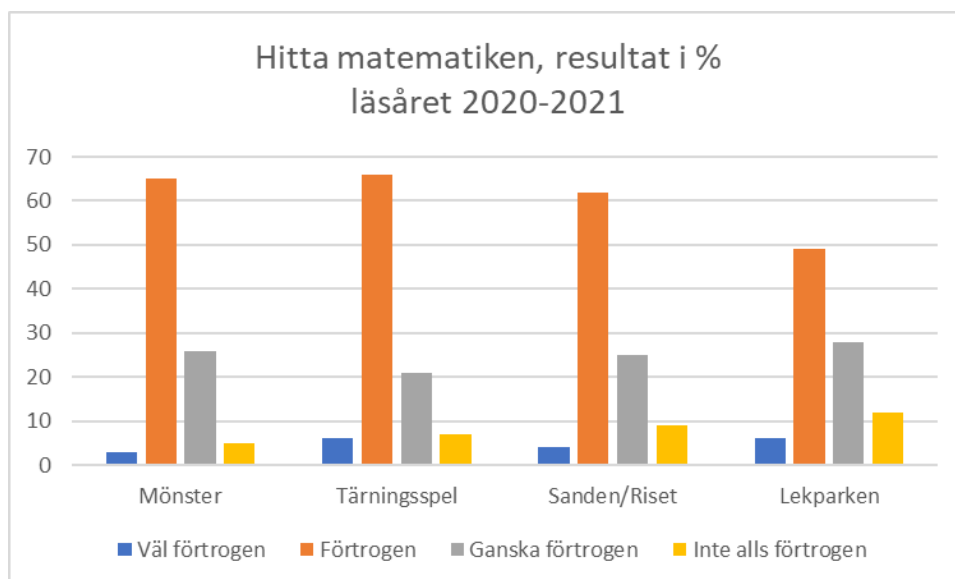
Årets uppföljning blir klar i november, resultatet nedan är från föregående läsår. Nya siffror kommer att presenteras vid utbildningsnämndens sammanträde den 9 november 2022.

Hitta språket. I förskolan är det viktigt att arbeta med grunderna i läs- och skrivutveckling. Aktiviteter som kräver ordförråd, ordförståelse, förmåga till samtal och dialog har stor betydelse för framtida läsförståelse. Därför är det viktigt att pedagogerna har kunskap om och ger goda möjligheter till detta i undervisningen. De fyra aktiviteterna följer utvecklingen i olika steg där Urskilja ord och språkljud ligger högt på trappan. De barn som är förtrogna med att urskilja ord och språkljud kan behöva extra utmaningar.

Hitta matematiken. Aktiviteterna är utformade så att varje elev ska få möjlighet att visa kunnande som är av betydelse för utvecklingen av matematiskt tänkande. Samtliga aktiviteter ger eleverna möjlighet att föra enkla matematiska resonemang, undersöka och reflektera över problemställningar samt olika sätt att lösa problem. Aktiviteterna Mönster och Tärningsspel är mer lärarstyrda och det matematiska innehållet är där mer specifikt. Aktiviteterna Sanden/riset och Lekparken är vidare i sitt matematiska innehåll och mer öppna i sin problemformulering. Detta bjuder in till ett rikt resonemang där inget korrekt svar är givet. Här kan vi se att barnen inte är lika förtrogna med problemformuleringar inom *rum, perspektiv och tid*, när man ska resonera sig fram till lösningar, där frågeställningar är mer öppna och inte har något specifikt svar.

¹ Skolverkets material för förskoleklassen inom läsa/skriva/räkna-garantin. Resultatet återkopplas till varje förskola som utvärdering av förskolans verksamhet. Målet är att de barn som kommer från deras förskola ska uppnå den gradering i bedömningsstödet som kallas förtrogenhet med övningen.

Genomförda observationer i förskolan med Våga Visa ska för varje observerad förskola uppgå till i genomsnitt minst 3,2 på en fyrgradig skala.

0

Under pandemin har det inte gjorts några observationer och därmed kan inte målet följas upp. Danderyds kommun har beslutat att avsluta Våga Visa samarbetet från 2023 så det behöver ersättas med någon annan uppföljning. Enkäten till vårdnadshavarna kommer dock finnas kvar.

2.6 Skola och omvärlden

Corona

Pandemin har inte påverkat förskolorna lika mycket detta läsår. I början av pandemin var det mycket oro bland pedagoger och vårdnadshavare, en oro som med tiden avtagit lite då mer fakta kring Covid funnits tillgänglig. Det har upplevts positivt att alla barn och pedagoger på förskolan varit friska och pigga då det fortsatt har varit viktigt att vara hemma när man har förkylningssymtom. Förskolorna har tagit fram gemensamma strategier för hantering av pandemin som ändrats kontinuerligt efter Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Hämtning, lämning och inskolning sker fortfarande ofta utomhus vilket fungerat mycket bra. Samarbete med vårdnadshavare har i de flesta fall fungerat bra vilket har underlättat under denna tid.

2.3 Barns delaktighet och inflytande

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Alla förskolor arbetar med FN:s barnkonvention. Barnen får allt efter förmåga ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande, deras behov och intressen är grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen. I samlagen inför större projekt är barnen med i ett tidigt skede och påverkar vad man vill lära sig inom ett visst tema. De är även aktiva i både planering, genomförande och utvärdering. På de flesta förskolor deltar barnen i matråd där de ges möjlighet att påverka matsedeln. På alla förskolor är man med och bestämmer trivselregler som man ofta beskriver med hjälp av bildstöd.

2.4 Förskola och hem

Alla förskolor använder lärplattformen Vklass i kommunikationen med vårdnadshavarna. Utvecklingssamtal med vårdnadshavarna är ett viktigt tillfälle att kommunicera om barnets utveckling och där ges vårdnadshavare även möjlighet att vara delaktiga i utvärderingen av utbildningen. Vårdnadshavarna har getts möjlighet att besvara Våga Visa enkäten där de svarar på frågor om hur de upplever förskolan för sig och sina barn. Alla förskolor har föräldraråd där gemensamma ämnen diskuteras. Det varierar hur aktiva vårdnadshavarna är. På vissa förskolor finns ett nära samarbete och på andra förskolor företräder representanterna mest sig själva utan att vara ett språkrör för alla vårdnadshavare.

2.5 Övergång och samverkan

Under perioden 2019–2020 har det tagits fram handlingsplaner för övergångar mellan förskola-skola. Arbetet utifrån handlingsplanerna har kommit i gång men kommer att utvärderas och revideras under kommande år. Skolorna har arrangerat den så kallade "barnbyttardagen" under läsåret, då barn från förskolan som ska börja på en skola bjuds in för att träffa den nya klassen och ansvarig lärare. Ambitionen är att samarbetet ska utökas inför nästa skolstart. Övergångarna inom förskolan vid byte av avdelning fungerar bra och underlättas av de rutiner och strategier som finns.

För de barn som har särskilda behov är övergången och samverkan mellan avdelningar i förskolan och övergång från förskola till förskoleklass/fritidshem extra viktigt. Det kan behövas vägledning inför skolvalet och förskola, skola samt vårdnadshavare kan förbereda övergången så att barnet ges bästa möjliga förutsättningar inför skolstarten så dessa möten har prioriterats. Samverkansmöten mellan rektorer och pedagoger i förskola och skola planeras inför kommande läsår.

2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Syftet med utvärdering är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs. verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande. All form av utvärdering ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Förskolorna är väldigt skickliga på att beskriva hur de medvetet arbetar med att erbjuda ett varierat utbud av aktiviteter för barnen. Det är svårare att påvisa hur de ser att alla förutsättningar de ger barnen verkligen leder till en utveckling hos barnen. De bedömningar som görs är till för att pedagogerna ska utvärdera sitt arbete och metoder och förbättra det som inte fungerar optimalt. Även barnen ska vara delaktiga. Pedagogerna arbetar systematiskt med att hjälpa barnen att få syn på sitt eget lärande så de får en stark tilltro till sin egen förmåga att lära. Förskolorna behöver bli ännu bättre på dokumentation, reflektion och analys. Med stöd av kvalitetsverktyget Stratsys kommer förhoppningsvis uppföljningen underlättas och synliggöras.

2.7 Förskollärares ansvar i undervisningen

Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget genomför gemensamt. 36 % av pedagogerna är förskollärare så det vilar ett stort ansvar på förskollärarna att genomföra sitt uppdrag.

På förskolorna fortgår kontinuerligt diskussioner om vad undervisning är, när sker det och exemplifierar att det sker både i planerade aktiviteter och i spontant uppkomna aktiviteter. Även vardagliga aktiviteter och rutiner i förskolan blir en del av undervisningen.

Förskolorna har arbetat med att utveckla det pedagogiska innehållet och miljöer som inspirerar till utveckling och lärande. Dessutom det som utmanar och stimulerar barnens intresse och nyfikenhet samt håller kvar deras uppmärksamhet. Barnens tro på sig själva och insikt om sitt eget lärande ska ge dem lust till att lära mer och ett gott självförtroende.

För vissa förskollärare är det fortfarande svårt att leda sina kollegor som inte är förskollärare hur de ska undervisa och på vilket sätt. Det kan till exempel innebära att om förskolläraren har planerat att man ska jobba med vatten kan alla i arbetslaget hjälpas åt att visa barnen vattnets egenskaper, eller läsa böcker för barnen om ämnet. Det är då förskollärarens ansvar att planera för vilken undervisning som ska ske, hur den ska genomföras, vad den anknyter till i läroplanen, och så vidare. Alla pedagoger har inte utbildning för att arbeta med barn och kan behöva stöd i arbetet och rollerna kan behöva tydliggöras. Den processen leds av rektor. Det är viktigt att tydliggöra för vårdnadshavare vad som menas med undervisning och ge konkreta exempel från verksamheten. 15 förskollärare har deltagit i en högskoleutbildning på 7,5 hp för att öka deras kompetens i att undervisa i förskolan.

2.8 Rektorns ansvar

Under läsåret 2020/2021 identifierades via kommunens medarbetarenkät att den arbetsrelaterade utmattningen bland pedagogerna ligger för högt. Att personalen känner hög arbetsrelaterad utmattning är allvarligt, eftersom vi vet att det ökar risken för ohälsa. Förskolan jobbar systematiskt med arbetsmiljön och att minska stressen. Det har varit svårt att få kompetenta vikarier vid personalens frånvaro. De bemanningsföretag som är upphandlade har inte tillräcklig tillgång på kompetenta vikarier. Rektorerna försöker anställa egna vikarier för att få bättre kontinuitet för både barn och den ordinarie personalen.

Rektorerna ser över sina organisationer och lokaler för att få så effektiv organisation som möjligt. Alla strävar efter att ge pedagogerna så goda förutsättningar som möjligt vilket har lyckats bland annat genom statsbidrag som möjliggjort vikarier när det erbjuds kompetenshöjande insatser och kollegialt lärande.

Utbildningsnämndens mål för 2021 - 2022

Mål 2022	Nyckeltal
Andel barn som är förtroagna med aktiviteterna i Skolverkets bedömningsstöd för förskoleklass hitta språket och hitta matematiken ^[1]	90%
Genomförda observationer i förskolan med Våga Visa ska för varje observerad förskola uppgå till i genomsnitt minst 3,2 på en fyrgradig skala.	alla
Andelen nöjda föräldrar i Våga Visa enkäten	95%

Huvudmannens prioriterade områden för 2021–2022

- Fortsatt arbeta med att ge barnen goda förutsättningar i sitt lärande med fokus på språkutveckling, flerspråkighet och språkstörning
- Utveckla undervisningen i förskolan - en kurs för förskollärare som ges via Gävle Högskola. Ambition och förväntan är att undervisningen utvecklas löpande under året.
- Utveckla den digitala kompetensen hos pedagoger och barn.
- Förbättra nätverksuppkopplingar för att ge förskolorna rätt förutsättningar för det digitala arbetet
- Fokusera på arbetsmiljön för att förebygga psykisk ohälsa hos personalen

Huvudmannens prioriterade områden för 2022–2023

- Fortsatt arbeta med att ge barnen goda förutsättningar i sitt lärande med fokus på språkutveckling, flerspråkighet, Läslyftets Naturvetenskap och teknik
- Genom ett starkt ledarskap och fokus på ett specialpedagogiskt arbetssätt främja likvärdigheten mellan och inom förskolor så alla barn får bra förutsättningar.
- Öka inkluderingen av med barn med särskilda utmaningar, tex barn med autism och särskild begåvning
- Förbättra det systematiska kvalitetsarbetet genom kvalitativa dokumentationer och analyser i Vklass. Säkerställa att det pedagogiska arbetet verkligen gör skillnad för barnen.

Språk- läslyftet genom modulen, Natur, teknik och språkutveckling

I den här modulen får pedagogerna förslag på hur man kan arbeta språk- och kunskapsutvecklande med teman som rör naturvetenskap och teknik. Artiklarna tar upp metoder för att arbeta med naturvetenskap och teknik i barnlitteraturen. Modulen handlar också om naturvetenskapsverb och hur man kan fånga och utveckla barns teorier om naturvetenskapliga fenomen i ett konkret praktiskt arbete. Skolverkets utbildning består av artiklar, filmer och bildreportage. Fyra moduler;

1. Naturvetenskapsverb
2. Tekniken i barnlitteraturen
3. Barns arbetsteorier om naturvetenskap
4. Boksamtal om naturvetenskap

Kompetensförsörjning

Utbilda fler utbildade barnskötare till barnskötare. Det är svårt att hitta kompetenta barnskötare idag. Därför erbjuds anställda utan utbildning som redan finns i organisationen barnskötarutbildning på arbetstid vilket även ger bra signaler ut i organisationen.

Erbjuda bra kompetensutveckling för pedagogerna där de ges bra förutsättningar så de stannar kvar i vår verksamhet. Hitta en ”lagom” nivå i utvecklingsarbetet där alla pedagoger utvecklas och får komma till sin rätt.

Vi har ett nära samarbete med Stockholms universitet och tar emot många förskollärarstudenter som gör sin VFU (verksamhetsförlagd utbildning) på förskolan och som förhoppningsvis vill komma tillbaka som legitimerade förskollärare efter sin utbildning.

Förskollärarnas roll

Utveckla förskollärarens roll och det pedagogiska ledarskapet i arbetslaget och på hela förskolan. En framtida påbyggnad för förskollärare skulle vara att leda kollegor och barn i förskolan.

Digitalisering

Förskolorna behöver fortsätta arbetet med att utveckla digitalisering som metod och verktyg. Pedagogerna har olika kompetens och de behöver mer utbildning på olika nivåer för att möta barnen utifrån deras behov. En förutsättning för att digitaliseringen ska kunna utvecklas är en fungerande infrastruktur med välfungerande nätverk. Uppkopplingarna fungerar idag i stort sett bra.

Flerspråkighet

Efter att ha arbetat med flerspråkighet under läsåret 2021/2022 behöver det följas upp med fokus på:

- Mer kunskap om flerspråkighet och svenska som andraspråk.
- Likvärdighet i språk- och kunskapsutveckling för alla barn i ett enspråkigt segregerat sammanhang där även modersmålen stimuleras.
- Motverka utanförskap genom att medvetet arbeta för att alla barn får sitt modersmål, identitet och hemkultur bekräftade.

Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas genom mer kvalitativa dokumentationer och utvecklade analyser. Förskolorna behöver säkerställa att det pedagogiska arbetet verkligen gör skillnad för barnen.

Inkludering.

Pedagogerna ska ges en utbildning som ger insikt och en djupare förståelse för **barn med särskild begåvning**. Hur vi upptäcker och hur vi arbetar med att utmana och stötta särskilt begåvade barn i förskolan.

Drygt 40 % av barnen med verksamhetsstöd i förskolan har någon form av **autism**. Pedagogerna behöver få mer handledning och utbildning så de kan bli ännu bättre på att stötta dessa barn genom att utveckla lärmiljön, kommunikation och samspel mm.

Alla barn ska kunna delta i förskolan utifrån sina förutsättningar och få det stöd och stimulans som de har rätt till.

Likvärdig förskola – Barn- och Elevhälsa

Barnen ska möta en tillgänglig och stimulerande lärmiljö oavsett vilken förskola man väljer. Det kan se olika ut i olika förskolor och på olika avdelningar. Vi behöver kompetensutveckla varje förskola för att säkerställa likvärdigheten. Vår specialpedagog har ett nätverk med deltagare från varje förskola där man lyfter utvecklingsfrågor. Nätverksarbetet ska tas med ut i de egna förskolorna och sen lyftas i pedagogiska möten med rektor och kollegor.

Nätverket har genomfört Skolverkets utvecklingsprogram **Specialpedagogik för lärande** och de kommer delta i fortsättningskursen under kommande läsår. Syftet är att öka den specialpedagogiska kompetensen ute på förskolorna. De ska bli bättre på att möta alla barns behov och att anpassa undervisningen och lärmiljön. Vår specialpedagog handleder arbetet.

Fortsätta utvecklingsarbetet med en likvärdig förskola som kommer erbjuda flera utbildningsinsatser i TAKK, tecken som alternativ kompletterande kommunikation. Vi fortsätter med fortbildning för pedagoger i samband med specialpedagogisk handledning. Vi kan se att insatserna leder till konkreta åtgärder direkt i pedagogernas verksamheter i form av bildstöd och att använda tecken som stöd.

Det kommer inrättas en **central barn- och elevhälsa** som ska stödja förskolor och skolor i deras arbete. Förskolans specialpedagog som både driver utveckling och stöttar pedagogerna i arbetet med barn i behov av särskilt stöd kommer att ingå i den nya enheten.